

Plysiai sovietų bloko statyboje

Atrodo, kad ideologinės krizės, kurią išgyvena komunistai, negali sulaukyti nei griežčiausios sovietų pastatytų vyriausybės priemonės — samprotauja „Basler Nachrichten“. Svarbiausia priežastis: visur pastebimas ir nuolat augęs nepasitenkinimas Sovietų Sąjungos praktikuojamam uždėtam rytų bloko valstybių iššūkimui ir žemės ūkio kolektyvinimui.

Visuose rytų Europos kraštuose šiandien vėl vyksta aktyvus pasipriešinimas, daugelyje atvejų vedamas tų pačių vyrų, kurie karą metu pogrindžio kovoje prieš vokiečius vaidino vadovaujantį vaidmenį. Didžiulis švedų laikraštis „Stockholms Tidningen“ ryšium su tuo paskelbė nepaprastai idomių lenkų rašytojo T. Norwido straipsnių seriją. Apie smulkmenas, kurias būtų galima patikrinti, suprantamais sumetimais nurytą, tačiau iš tų straipsnių neabejotinai persėsi išvada, jog čia reikalas eina apie labai išsišakojusią ir visus gyventojus staigmenis apimančią konsolidaciją, kurios įtakos sūkuriai nuveda iki partijos ir valstybės aparato viršūnių. Tačiau stipriausias antikomunistiškas judėjimas bus bene Rumunijoje, kur jis daugiausia impulso gauna iš geležinės gvardijos ir Maniaus uloninkų partijos. Jeigu kitoose rytų Europos kraštuose šiame sąjūdyje dalyvauja ar jam talkina ir kraštutiniai kairieji elementai, tai to negalima pasakyti apie Rumuniją, kur dėl to kaip tik pabrėžiamas rusams priešingas momentas. Būdinga yra ir toji aplinkybė, kad prie rezistencinės kovos vienytų yra prisidėję ir gana daug rusų dezertyrų.

Apie politines žudynes ir sabotažo veiksmus pranešama iš Lenkijos, lygia dalimi ir iš Rumunijos. Rumunijoje tai yra kasdienis reiškinys tiek krašto lygumose, tiek ir didžiausiose miestuose. Net pačiame Bukarešte yra uždrausta rusams ir rumunams komunistams, raudonarmiečiams, o taip pat įvairiems policijos pareigūnams rodytis gatvėse po 6 val. vakaro mažesniems grupėmis negu trys asmenys. Bulgarijoje, priešingai, rezistencijai vadovauja asmenys, kurie save vadina antistalininiais komunistais, atseit, atstovauja tai pačiai krypti, kaip ir Titas, ir spėjama, kad jo yra aktyviai remiami.

Lenkijoje Maskivoi priešiško judėjimo negarantūj sudaro dvi pogrindžio organizacijos: viena — „Laisvė ir nepriklausomybė“ (WIN) ir antroji — „Tautinė kariuomenė“ (NSZ). Jos abi veda pogrindžio kovą sąjūdis metodais.

NSZ kovoja, vykdydama sabotažo ir teroro veiksmus ir tam panaudodama mažus, gerai ginkluotus, vienos ir tos pačios politinės centrinės vadovaujamas dalinius, tuo tarpu WIN pirmiausia veikia politškai ir stengiasi savo žmones filtruoti ir visas iškilnes tarnybas. Jos žmonės sėdi net vadovaujanciose partijos ir vyriausybės vietose. Net ir lenkų saugumo policija (UB) yra tiek praskiesta pogrindžio kovotojais, kad ji sovietų požiūriu nebėgi būti laikoma patikimu instrumentu. Kad Maskivoi tokiu reikšmingai kelia susirūpinimo, parodo ir danų „Nationaltidende“ žinia, pagal kurią į lenkų UB policiją įliejama 2.000 sovietinio gestapo karininkų.

* Švedijos laivyno vadas pranešė, kad švedų laivynas bus sustiprintas naujo tipo povandeninių laivų gaudytojais, nalkintojais ir valnuojamom torpedom, kad tuo būdu pasipriešinus bent kokiam agresijai.

Kaip veikia Secret Service

Išdavikas Francis

Po kelių minučių atpažinau tuos pačius akmeninius tiltus, kuriuos prieš išsokimą buvome perskėdę. Pro lietuus gūsius staugiai pamatėme, kaip mūsų vadovas kitame tūto gale sustojo ir, uždegęs degtuką, užkalbino du policininkus. Žaibo greitumu perskome griovį ir nubėgome ir kirtimus. Nesijaučiančiom, nes iki pirmojo traukinio turėjome vakankamai laiko — stoti pasielkti vis tiek spėjame. Beveik visai gerai nusiteikę, žygiavome link kito tilto, bet staiga man: palydovas krito ant žemės. Aš kritau šalia jo. Už perkiasdešimties metrų du vyrus, ginkluotus šautuvais, dairėsi po vėtrinę.

Šis žemas poržemai skrido! Dabar, žinoma, visko mūsų visoje Chateauroux apylinkėje.

Tačiau vis šio nepastebėti pasiekėme stoti. Vos tik šis stūps įlipiti traukinin, mūsų kupės durys atidarė ir įlipo tūlas vyras, nešinas medžiokliniu šautuvu.

— Gerai, kad es supėjau jį praktikuojan traukinin, — prisijepo jis, siustodamas kaklą. — Bū medžioklė vis dėlto buvo maloni.

— Kokia medžioklė? — paklausiau.
— Kiškių! Ši rą prasidėjo. Tiek žmonių buvo suvaziavę! Bet aš vis dėlto šį tą laimėjau! — pasigyrė, tapnodamas medžioklė krepį.
— O aš maniau, kad ...

Ligoniai valdo pasaulį

Visą valandą aukštoji politika Washingtono dolerinėje konferencijoje turėjo laukti. Mat, užsienio reikalų ministeriui Bevinui pradėjo skaudėti dantį. Net labai. Todėl jis tarp dviejų posėdžių turėjo bėgti pas dantų gydytoją, kuris jam tą dantį ištraukė. Tokiu būdu finansiniai pasitarimai galėjo būti pradėti viena, valandą vėliau, negu buvo numatyta.

Bevinui kliūdo ne tik dantys. Dar blogiau yra su širdies nusilpimu ir aukštu kraujo spaudimu. Per paskutinę Paryžiaus konferenciją specialiai jam buvo įrengtas keltuvus Marbré Rose ramuose, nes laiptais Bevinui nepatariama lipti.

Taip pat ir jo kolega Sir Staffordas Crippsas ir Washingtono atvyko toli gražu ne visai sveikas, nepaisant gydymosi Žiurichio Bicherio sanatorijoje. Ten jo storosios žarnos kataras buvo sušvelnintas, bet nepagydytas.

Crippso ir Bevino derybų partneriai irgi nebuvo sveiki. Ir Achesonas kenčia nuo žarnų ligos. Todėl vienas New Yorko laikraštis ir klausė susirūpinęs: „Nejaugi pasaulio likimas yra nesveikų vyrų rankose?“ Taip, kiekvienam atveju didelė dalimi.

„Overseas Press Club“ pubuvyje ir buv. užsienio reikalų ministeris Marshallis konstatavo tą faktą: „Skilvio skauduliai turi savotišką įtaką į mūsų laikų istoriją — prisipažino jis — Washingtono aš turėjau pakankamai rūpestių ne tik dėl tarptautinės politikos, bet ir dėl ambasadoriaus Maskvoje Bedellio Smitho, Bobo Lovitto ir Deano Achesono skilvio skaudulių“. Jis tačiau nepridūrė: „ir dėl savo inkstų skausmų“.

Juk šita liga jį pagaliau privertė pasitraukti iš ministerio postovio. Prieš tai jis išstius mėnesius veltui bandė numalšinti skausmus didelėmis demerolio dozomis. Su demeroliu jis galėjo važiuoti į Maskvos ir Paryžiaus konferencijas, tačiau vis didesnės to narkotiko dozės labai jį privargino. Jis darė apsnūdusio žmogaus išpūdį. Washingtono ne kartą atsitikdavo, kad jis užnūdavo konferencijų metu.

Pagaliau jis padarė reikalingas išvadas. Paklausė gydytojų patarimų. Atsistatydino ir leidosi operuojamas.

J. Forrestalis, JAV krašto apsaugos ministeris, buvo mažiau atsargus. Keturis kartus jis atsiskakė paklausti gydytojų reikalavimų atsigulti kai kuriam laikui ligoninė. O vėliau jau buvo per vėlu.

Nepaisant to, gydytojų nuomone, Forrestalio savijudybė buvo galima išvengti. Mat, apie dvasinės psiausvyros susyrvimą buvo per anksti paskelbta. Ir tai privertė gydytojus smarkia sparta gydyti ir dvasinę depresiją patekusį ministerį, kas Forrestalį dar daugiau paveikė. Progai pasitaikius jis išsoko pro langą.

Karo ir pokario laikotarpis pareikalavo daug aukų iš amerikiečių politikų tarpo. Vien per pirmuosius Trumano kadencijos metus nuo persidirbimo susirgo net tik

Hullis, Stettinius, Byrnes ir Welles, bet dar keturi aukšti užsienio reikalų ministerijos valdininkai. Cordellis Hullis iš užsienio reikalų ministerijos tiesiog persikraustė į ligoninę, ir iš jos iki šiam laikui neišejo.

Admirolas Leahy, Roosevelto ir Trumano karinis tarėjas irgi iš Baltųjų Rūmų nukeliavo tiesiai į ligoninę. Taip pat ir vyr. JAV delegatas JT Warrenas Austinas turėjo atsigulti ligoninė. Jo pavaduotojas Hershellis Johnsonas gavo širdies smūgį Saugumo Tarybos posėdyje, o John Forsterį Dullesą kankina podagra.

Senatorius Vandenbergas per paskutinius dvejus metus keturius kartus turėjo vykti į ligoninę ir praleisti ten po keletą savaitių. Bedellis Smithas iš Maskvos nuvažiuojo stačiai į Mao kliniką. Netgi gen. Lucius D. Clay prieš pat atsistatydinimą iš Vokietijos karinio gubernatoriaus postovio pajuto skilvio skaudulį.

Mėnesinis „Magazine Digest“ išskaičiuoja dar visą eilę politikų ir karinių vadų, kurių susirgimą registravo pasaulinė spauda.

„Mes užmušame savo valstybės vyrus“. Forrestalio savijudybė sujaudino Washingtoną. Dr. George W. Calveris, oficialus kongreso gydytojas, pasiūlė sudaryti specialią gydytojų konsilią, kuris nuolat tikrintų atsakingų vyrų sveikatą. „Juk mes juos žudom“ — sakė jis. O vienas sąmojingas kongreso atstovas pridūrė: „Slapti skausmai, kankiną valstybės vyrus gali turėti tokių pat nepageidautinų vaisių, kaip ir slaptoji diplomatija.“

Amerikiečių laivyną jau įvesta taisyklė, kad admiralai prieš kautynes turi būti gydytojų patikrinti. Tai įvedė buv. vyr. laivyno vadas admiralas Kingas perskaitęs šveicarų gydytojo Dr. E. Bicherio knygą: „Ko karinė vadovybė gali reikalauti iš chirurgų“.

Ten tarp kitko pasakyta: Tautos būvis

Amerikiečių manevrai vokiečių akimis

Pereitą, savaitę pasibaigė didieji JAV kariuomenės manevrai verti susidomėjimo. Juk jie parodo kokių operacijų galima tikėtis kilus karui. Žinoma, iš pačių amerikiečių negalima tikėtis, kad jie pasakytų viską, ką patyrė iš manevrų. Paprastai gerai informuotas vokiečių savaitinis „Der Spiegel“ todėl atpasakoja buv. vokiečių generolo leitenanto ir riterio kryžiaus kavaleriaus Oldwigo von Natzmerio nuomonę. Pereito karo metu jis buvo rytų fronto viduriniojo ruožo štabo viršininku. Todėl jo nuomonė (juk turima reikalo su galimu sovietų puolimu) yra idomi. Tas eks-generolas samprotauja:

Manevrų plane per stipniai įvertintos puolėjų jėgos. Iš rytų trūmė kryptimis puolanti prieš negalima bus sulaukyti vietinio pobūdžio priešpuoliais. Jei rusai jau puls, niekas neturi įsivaizduoti, kad dabar turimos Vakarų Europos jėgos galėtų sutrukdyti jų žygi iki Biskajos įlankos.

O tai padaryti (žinoma, manevruose) norėjo generolas lt. R. Huebneris. Jo planas numatė, kad puolėjai dar nepasiekę Rheino, bus sutaukyti ir atmušti.

Anot Natzmerio, amerikiečių manevrai buvo tik viena sudėtinė dabar visoje Vakarų Europoje vykstančių manevrų dalis. Amerikiečių pratimuose buvo norima sužinoti kokios būtų būklė, jei į pietus besiveržiantis priešas norėtų atkirsti amerikiečių divizionas Bavarijoje ir Austrijoje.

Manevrų metu prieš tankams iš Fudros srities pasisekė per vieną dieną prasimušti atgauti dokumentus.

Pagaliau ji grįžo atgal. Gal dar ne visa prarasta? Nesakiusi nė žodžio, ji paėmė naują blanką, įrašė mano pavardę ir gyvenamąją vietą, kelis kartus užanšpau-davo ir nuklipo keletą kuponų.

— Taip, — tarė, paduodama.
— Panele, ... aš nežinau, kaip ...
— Nedėkokite man. Šekantis, prašau ...

Po kelių dienų reikalai mane suvedė su viena jauna pora, jau ilgesnį laiką gyvenančia Vilde d'Avray. Francis nuolat keliaudavo, o jo žmona su sūneliu išstomis savaitėmis likdavo viena. Jis buvo aukštasis, augalotas; tuo pat kapituliacijos buvo vienos farmacijos firmos atstovas.

Staiga žmonėms jis pradėjo atrodyti per daug blondinas. Jo mažoji žmona labai dažnai būdavo susirūpinusi; vyrui išvykus, ji atrodavo laimingesnė. Jam grįžus, visų kaimynų veidai apsiniaukdavo, ir kavinėje nuildavo kalbos, jam žengus. Jis pats, matyt, to nepastebėdavo, nes patenkintas palydavo ir kiekvienam pasakodavo, kad vokiečiai esą puikūs žmonės ir žina, kas yra disciplina.

— Vieną dieną, — teigdavo jis, — mes būsimė jiems dėkingi, kad jie mus išgelbėjo nuo dekadanso. Kad bent maršalas būtų jaunesnis!

Apylinkėje apgyvendinti vokiečiai jam būdavo itin draugiški. Jis gerai kalbėjo vokiškai ir dažnai jiems būdavo vertėju. Vieną naktį miške nusileido parašutinin-kas. Senasis Mathieu su savo anūku sėdėjo kavinėje kaip tik tuo metu, kai į ją įėjo Francis su dviem policininkais.

Francis vakare buvo grįžęs iš savo tar-

ir gerovė priklauso nuo karinės vyriausios vadovybės. Todėl reikia reikalauti, kad vyr. vada paveikta būtų nuodugniai ištirta. Tas kam pavesta tūkstančių, gal net milijonų žmonių likimas, turi būti fiziškai visiškai sveikas“.

Ne tik amerikiečių valstybės vyrus kamuoja visokie negalavimai. JT gydytojas kartą pasakė vienam amerikiečių žurnalistui: „Pažiūrėkite į kokio ministerio čemodanus, tikrai ten rasite nemažiau vaistų, negu bylų“. Ir iš tikrųjų Bevinas pergyvena širdies krizes, Schumanas kenčia dėl savo skilvio sutrikimo, Molotovas dėl nemigos.

Tik ne kepsni. Kai Prancūzijos vyriausybė suruošė pokylį paskutinei užsienio reikalų ministerių konferencijai pagerbti, patys keturi didieji mažai smagiuriai. Ne vienas negėrė stiprios kavos, vengė alkoholio ir visi vieningai pareiškė: „tik neduokite keptos mėsos“. Jų skilviai blogai virškino. Tie virškinimo sistemos sutrikimai yra nuolatinio nervimosi pasėka Pavyzdžiui, Italijos ministeris pirmininkas de Gasperi rinkimų metu turėjo gulti lovon dėl „hyperaciditeto ir skilvio rūgšties pertekliaus“.

Viškinio tulžis netvarkoje. Apie Stalino širdies priepuolius kalba visas pasaulis.

Iš viso, 1949 metų pasaulio politikos kankinanti tarptautinė liga yra persidirbimas. Medicinos terminologija kalbant tai yra hipertenzija, baimės neurozė ir nerviniai skilvio skausmai. Pas daugelį valstybės vyrų rasime neringos širdies ir aukšto kraujospūdžio simptomus, pasitaiko ir anginos bei širdies embolijos atsitikimų.

Prieš ligų simptomus padeda vaistai, prieš jų kilimo priežastis — ne.

„Velniskas ratas, iš kurio turi būti rasta išeitis — komentavo šveicarų žurnalistas Robertas Jungkas — nes iki pasaulį valdys nesveiki žmonės, tol jis negalės pasveikti“.

Ten tarp kitko pasakyta: Tautos būvis

Amerikiečių manevrai vokiečių akimis

iki Hanau. Puolėjas vadovavo generolas Majoras White, kuris manevrų metu vadinosi generolas „Manuel El Araby“. 31. amerikiečių divizija puolėjus vėliau atmušė vėl iki Fuldos.

Pietinė prieš kariuomenės pusė rugsėjo 6 d. persikėlė per Dunojų Ingolstadto apylinkėse. Rugsėjo 10 d. Pfaffenhofeno miestelyje puolėjai susidūrė su 1. diviziono priešpuoliu. Miestelis net keturis kartus keitė šeimininkus.

Sunkeji M-26 tankai, ginkluoti 9 cm patranka ir dviem kulkosvaizdžiais važinėjo miestelyje, šaudė iš tuščių šovinių į senesnio modelio Shermano tankus, suardė gatvę grindinį ir, kaip konstatavo manevrų teisėjai, padarė vidutinius nuostolius.

Visiškai motorizuotų amerikiečių pėstininkų ginklavimas, vokiečių karininkų akimis žūrint, puikiai tinka judriai gynybai ir priešpuoliams. Geri M-26 tankai, skaittingi kulkosvaizdžiai ir minosvaizdžiai, tobili prietaikiniai pabūklai, kuriuos ir guledami gali aptarnauti du kareiviai, amerikiečių pėstininkams suteikia idealią ugnies ir puolamąją jėgą. Jauniems, sportiškiems nusietaisams kareiviams, vadovavo energingi karininkai ir patyrė senesni kariai.

Taktiškai, vadovybei galima prikišti nerūpestingumą. Atrodo, kad amerikiečiai yra įsitikinę, kad jų apginklavimo pranašumas galės nugalėti kiekvieną krizę. Tačiau susidūrė su kietu ir pasiryžusiu prieš, tokie daliniai patirtų didelių nuostolių.

Tuo tarpu kai kautynės Pfaffenhofene vyko visu įkarščių, šiaurinė kovos El Araby

* Vienam iš Dancigo ir Katovicus skrendančiame lenkų orinio susiekimo būvė „Lot“ lėktuve penki keleiviai, grasinami pistoletais, privertė lėktuvo įgula skristi į Svediją ir netoli Stockholmo nusileisti. Čia penki keleiviai paprašė švedų įstaių leidimo paslikti. Lėktuvo įgula ir 7 likusieji keleiviai grįžo į Lenkiją.

* Prabanginis Kanados laisvas „Noric“ šeštadienio rytą užsidedė Toronto uoste. Gaisras buvo pastebėtas per vėlav ir todėl negalėjo būti greitai užgesintas. Keleivių tarpe kilo panika. Negalutinais duomenimis 220 žmonės žuvo, 189 yra sužeisti. 200 keleivių likimas dar nežinomas. Laive buvo 550 keleiviai ir 180 žmonių įgula. „Noric“ trečiądienį buvo išplaukęs iš Detroito paskutinei šių metų pasilinksminimo kelionei po didžiuosius ežerus.

* Izraelis atsiskakė priimti JT komisijos paruoštą planą dėl Jeruzalės padalinimo. Jeruzalės miestas esąs tampriai susijęs su Izraeliu.

* Kinijos komunistai prisiartino iki 190 kl nuo Kantono.

* 400.000 JAV angliakasių pirmadienį vėl pradės streikuoti. Jie reikalauja padidinti angliakasių šalpos fondą.

* Į Gibraltaro uostą atplaukė 34 JAV karo laivai. Jie pakeis iki šiol Viduržemio jūroje buvusius amerikiečių karo laivus. Reikia pastebėti, kad dabar atplaukusį eskadrą yra didesnė už buvusią.

* Brazlijos vyriausybė nutarė nepaįstyti JT patarimo nesikirti Ispanijai diplomatinių misijų viršininkų iki krašte viešpataus Franco ir paskyrė ambasadorių į Madridą.

* Sukilimas Bolivijoje pasibaigė visiškai vyriausybės laimėjimu.

* Sovietų Sąjunga priėmė Vakarų pasiūlymą ketvirtadienį vėl pradėti pasitarimus Austrijos valstybės sutarčiai sudaryti

Amerikiečių manevrai vokiečių akimis

grupę taip smarkiai traukėsi atgal, kad gynėjai pametė su ja sąlyti ir jos persekiojimą perleido tariamiems partizanams.

Atsipalaidavęs nuo prieš, El Araby pasisuko į pagalbą Ingolstadto puolėjams. Tą patyrė gynėjai, kaip jau buvome pranešę, C-54 lėktuvais-viso 60 skridimų — į Müncheno Fürstenfeldbrucko aerodromą perėmė visą pulką — 2416 karininkų ir kareivių su autovežimais ir apranga.

Nepaisant žiauriai skambančių manevrų pranešimų, gyventojai nepatyrė jokių nuostolių. Visiškai pagal karo meto praktiką įvyko tik vieno Thurnbolto tipo tanko susidūrimas su Gross-Mehringo bravoto kaminiu.

Seni vokiečių kareiviai, kurie smalsiai stebėjo pratimus, kraipė galvas. Jie negalėjo suprasti kaip visi manevrai įvykdomi be griežtų komandos žodžių, kučnimis sumušimų arba be pagarbos atdidavimo karininkams. Amerikiečių disciplina yra palaide bet jie dirba gerai susižadėjusios futbolo komandos principu.

Kariuomenės aprūpinimas buvo labai geras. Tris kartus per dieną buvo teikiamas šiltas valgis (viščiukai, kotletai, kiaušiniai kava). Kariuomenės daliniais lydėjo judrios dujų patalpos (180 vyrų per val.).

Anot Natzmerio, amerikiečių daliniai ir tikro karo atveju galėtų turėti tam tikrų pasisekimų, tačiau jiems nepasisektų atmušti prieš. Žinoma, politiniai sumetimai reikalauja tokios galimybės nedeleisti ir manevrų metu.

Reinas, pasak vokiečių specialistų, nėra kliūtis. Iš viso šių dienų kare sunku išlaikyti bet kokią liniją. Reikia neužmiršti, kad jei sovietai pulys, jie pasiųstų kokią 20.000 tankų, todėl apie kokias nors linijas negal būti kalbos. Tokį priešą galėtų atmušti tik jungtinė Vakarų Europos kariuomenė, ginkluota taip, kaip dabar buvo ginkluota I amerikiečių divizija.

Pirogovas apie Barsovą

Kaip mes jau pereitą savaitę pranešėm Sovietų dezertyras aviacijos leitenanta Barsovas jam pačiam prašant buvo išduotas sovietams. Jo draugas leit. Pirogovas su kuriuo jis kartu atskrido iš Ukrainos į Austriją, štai ką papasakojo apie nuostabų Barsovo „atsivertimą“.

Barsovas š. m. liepos 28 d. ir rugpiūtį 17 d. atsilankė sovietų ambasadoje Washingtone, apgailestavo savo bėgimą ir prašė grąžinamas Sovietų Sąjungon. Tai paaiškėjus, Barsovas buvo amerikiečių slaptosios tarnybos sumintas ir jam buvo pasiūlyta, arba grįžti į Sovietų Sąjungą arba ateityje likti amerikiečių Vokietijoje ar Austrijos zonoje. Barsovas tačiau pareiškė, kad nori grįžti į tėvynę pas savo šeimą.

Pirogovo nuomone, Barsovas pateko JAV besidarbuojančių sovietų agentų rankas. Kai jis paskutinį kartą susitiko su Barsovu, jis įkalbinėjo Pirogovą nebersyti knygos apie Sovietų Sąjungą, kuria parašyti buvo pažadėję vienai leidyklai nes „toji knyga gali būti mums abiem pavojinga“. Jei Pirogovas sutiktų atsiskirti nuo knygos rašymo, jis, Barsovas, parpūnins pinigų sumokėti sutarties neįsėjimo baudai.

* Vienas sovietų aviacijos leitenantas mokamuoju lėktuvu pabėgo į Turkiją.

Kaip gyvena amerikiečiai darbininkai

Daugelis mūsų, nuvykę Amerikon, įsijungia į amerikiečių darbininkų eiles. Norėdami suaktyvinti sudaryti vaizdą, kaip gyvena, dirba ir yra profesiskai susiorganizavę amerikiečiai darbininkai, pasinaudojame Norvegijos darbininkų ir profesinų sąjungų delegacijos patyrimais ir išpūdziais, kuriuos toji delegacija susidarė, apsilankiusi JAV. Delegacijos nariai buvo pačių Norvegijos darbininkų išsirinkti ir atstovavo įvairioms pramonės šakoms bei įvairiausio dydžio įmonėms.

Štai būdingesnės tos delegacijos pareiškimo ištraukos:

Jungtinės Valstybės aplankiusi delegacija susidarė pilną vaizdą apie to krašto šiaurės vakarų pramonės miestus. Ji aplankė anglies kasyklas ir pieno fabrikus Pensilvanijoje, didžiulę pramonės sritį apie Detroitą, galėjo taip pat susipažinti su milžiniškais Tennessee užtvankų įrengimais. Be to, keletas delegacijos narių turėjo progos studijuoti profesinų santykius JAV pietuose, vidur. vakaruose ir šiaurės rytuose.

Visi duomenys ir algų, pragyvenimo išlaidų, darbo laiko, nelaimingų įvykių ir p. statistika, ko tik pageidavo delegacija, buvo tuojau pat pateikta susipažinti ir naudotis. Todėl buvo galima, palyginti, per trumpą laiką susidaryti daug platesnį vaizdą apie gyvenimą Amerikoje, negu būtų patarta be šios medžiagos.

Kas šiandien svečią pirmiausia nustebina, yra tai ūkinis klestėjimas, kuris yra paženklinęs Jungt. Valstybes. Nuo 1940 m. nebėra buvę didesnio masto nedarbo, tame tarpe gij ūdarbiai kito daug smarkiau, negu prekių kainos. Todėl Amerikos darbininko būvis yra visiskai geras, toks pat, jeigu ne dar geresnis, yra amerikiečio fermerio, kuris metai iš metų sulaukia gero derliaus ir naudos iš kylančių kainų. Daugelis mažųjų tarnautojų gyvena žymiai blogesniame sąlygose, kadangi nuo 1945 m. kainų kiliama smarkiai apkarpa jų realiąsias pajamas. Jiems trūksta stiprios organizacijos, kuria gali pasidžiaugti darbininkai ir fermeriai, nes šių organizacijų gali panaudoti veiksmingą ūkinį ir politinį svorį. Daugely sričių nėra taip labai patenkinaimos ir būtų sąlygos. Mat, karo metu privačių namų statyba turėjo užkelti vietą karinei pramonei, gij po 1945 m. pigių namų pastatyti, palyginti, nedaug. Maisto produktų gamyba civiliams reikalinga, priešingai, yra labai išbujojusi. Todėl galima sakyti, kad šiuo metu Jungt. Valstybėse sunkoka gauti dviejų dalykų: 1) pigių autovežimų ir 2) gyvenamųjų patalpų, ypatin-gai pigių butų.

Įvairiose pramonės šakose galėjo gamyba priūtyti paklausai, pvz. tekstilės, radijo imtuvų, skalbimo mašinų, elektrinių prietaisų ir visokios rūšies namų reikmenų pramonėje. Tas pat yra ir anglies pramonėje, kur gamyba net prašoka paklausa. Todėl pradeda rodytis nedarbas, nors kai kuriose amatų šakose ir trūksta darbo jėgos. Karo metu įsteigtos firmos, kurios dėl nepaprastai didelės paklauros ir nenormalių kainų džiaugėsi itin gera konjunk-tūra, šiandien daugelyje sričių nebeįpajėgia konkurencijos išlaikyti. Metams baigiantis bedarbių skaičius buvo pasiekęs jau 2,5 mil. asmenų.

Ar gresia Amerikai ekonominė krizė ir nedarbas?

Šį klausimą mes stūtėme darbininkams, valstybės tarnautojams ir ūkio specialistams. Visados susilaukėdavome atsakyma, kad Amerika šiandien yra daug geriau, negu 1929 m., pasiruošusi nugalėti ūkinę depresiją. Ir tikrai, mes negalėjome pastebėti baimės, kad ūkinė krizė galėtų išaukėti masinį nedarbą.

Prez. Trumano „Fair Deal“ programa Daug kas bauginosi, kad po karo Jungt. Valstybės neišvengiamai turėsiančios išgyventi politinę reakciją su stipriu posūkiu dešinėn. Įvykių raida pasiūko kaip tik priešinga kryptimi, nes amerikiečių tauta nepanorėjo laikrodžio rodyklę pasukti atgal.

Prof. sąjungų sąjūdis Amerikoje Staigmena, kurią sudarė 1948 m. rinkimų rezultatas, parodo, kaip nevertino pasaulius Amerikos profesinų sąjungų pajėgumo ir

kovingumo. Daugelis faktorių lėmė pažangiųjų pajėgų laimėjimą, tačiau jį nuėmė kaip tik profesinų sąjungų prisidėjimas. Šiuo laimėjimu Amerikos prof. sąjungų sąjūdis išskleidė nuomonę, jog tasai sąjūdis yra silpnas ir negali turėti didesnes įtakos Amerikos visuomeniniam gyvenimui.

Organizacijos Nors skirtumas tarp profesinų sąjungų senajame ir naujajame pasaulyje yra labai didelis, tačiau nuostabiū būdu ir daugeliu požiūriū jos turi labai daug ir panašumo. Daugely atveju vietiniai skyriai, atskirų pramonės šakų prof. tarybos ar atskirų kraštų prof. sąjungos Amerikoje yra lygiai tos pat rūšies, kaip ir pas mus (Norvegijoje, red.). Skirtumą sudaro tik dydis (nors daugelis vietinių skyriū ir atskirų kraštų prof. sąjungų yra taip pat mažos) ir skirtinga pozicija abiejū didžiūjų organizacijū CIO ir AFL bendrame profesinų sąjungų sąjūdyje.

1948 m. pabaigoje Amerikos profesinų sąjungų sąjūdyje dalyvavo 15,7 mil. darbininkū, kuriū 2,5 mil. priklausė prof. sąjungoms, neįeinančioms į abi minėtas organizacijas. Visi kiti buvo įsijungę arba į Amerikos prof. sąjungą AFL arba į Amerikos prof. federaciją CIO.

Trys į AFL ir CIO neįeinančios profesinės sąjungos turi ypatingos reikšmės. Pirmoji — tai John L. Lewis vadovaujama Jungtinė angliakasiū profesinė sąjunga su mažiausia 620.000 nariū. Beveik tokia pat

savo pajėgumu yra Mašinistū prof. sąjunga (su 600.000 nariū) ir trečiaja eina Telefono darbininkū prof. sąjunga, turinti apie 165.000 nariū. Į abi didžiūsiąs profesines organizacijas neįeina ir penkios geležinkeliečių profesinės sąjungos, kuriose yra susibūrę traukiniai, tačiau neįeina kelio ruožu ir stočių personalas. Jū organizacija vadinasi „The Railway Brotherhoods“, priskaitanti 450.000 nariū. Apskritai JAV yra apie 200 įvairiū profesinų sambūriū.

Sešios didžiausios prof. sąjungos yra dailiūziū, mašinistū, angliakasiū, sunkvežimū soferiū, plieno darbininkū ir automobiliū darbininkū. Kiekvienoj paskutiniū trijų skaičiuojama maždaug po 1 milijoną nariū.

Struktūrinis skirtumas tarp abiejū didžiūjų profesinų organizacijū išoriniu požiūriu yra labai menkas. AFL ir CIO sudarančios profesinės organizacijos yra, kaip ir Norvegijoje, iš dalies pramonės darbininkū, iš dalies kvalifikuotū darbininkū, iš dalies ir vieniū ir kitū prof. sąjungos. Berods, kvalifikuoti specialistai yra daugiau susibūrę į AFL.

Abi organizacijos išakniai skelbiasi norinčios dirbti kapitalistinio ūkio sistemos rėmuose, nors abi savo programose yra įsirašiusios „mišrios ūkio sistemos“ sukūrimą. Abi tačiau pasisako prieš nepriklausančios darbininkū partijos įsteigimą ir vis pabrėžia, kad jos pageidaujantios išlaikyti dviejū partijū sistemą.

(nukelta į 4 psl.)

Grįžęs iš anapus pasakoja (11)

Atgal į laisvę

Dėl suprantamų priežasčių negalėdamas savo artimųjų ieskoti, teiravausi pas belaisvius, kurie, karti baigiantis, buvo tose vietovėse, kur gyvena mano šeima; tokiu būdu surinkau žiniū, kad mano šeima, jei liūko gyva, turėjo būti evakuota ir rusams į nagus nepateko. Sapnai ir burtai, kuriū aiškinimas belaisviū tarpe buvo labai paplitęs, man aiškiai rodė, kad aš savo šeimą kada nors rasiu. Puoselėjau viltį, kad ją rasiu tvarkoje ir grįžęs vėl pradėsiu naują gyvenimą, trečią kartą iš eilės. Ta viltimi gyvenau taip, kaip ja gyveno daugumas belaisviū. Ji man leido nematyti spygliuotū vielū užtvary ir sargybiniū durtuvū. Visą laisvą laiką praleisdavau svajodamas, nelankiau nė sporto varžybū ar kitokiū retū pramogū. Svajonėse buvome laisvi ir galėjome elgtis kaip tinkami.

1947 m. gegužės 9 d. netikėtai buvau pašauktas į stovyklos štabą, kur man ir keliems kitiems belaisviams buvo pranešta, kad mes, kaip mažųjų valstybiū piliečiai, būsime paleisti namo ir sekančią dieną turėsime išvykti į skirstymo punktą paskutiniams formuotams atlikti. Mūsų tarpe buvo įvairiū tautybiū asmenų: lenkū, ukrainiečių, danų, olandū ir kitū. Viso 8 tautybiū 12 žmoniū. Tuoj pat, nors jau buvo vėlus vakaras, išdavė dešimties dienū kelionei maišto: 6 kg duonos, 3 kg loruopu, 400 gr. sūdytos mėsos (turėjo būti lašiniai), 50 gr alyvos ir 300 gr

cukraus. Kilogramas duonos, alyva ir dalis cukraus buvo tą pačią nakį sudorota, nes negalėjome išskentėti, tiek daug turėdami. Sekantį rytą po smulkios kratos buvom išleisti iš stovyklos ir pasijutome viena koja ešą jau laisvėje. Nuvykę į stotį, susėdom ant vagonų stogū, nes jie buvo perpildyti. Tik vėliau, persėdus į kitą traukinį, mus lydīs leitenantis parūpino atskirą vagono skyriū. Mus lydį leitenantas ir vienas kareivis mažai mūsų paisė. Sakė, važiuojat namo, tai patys žiūrėkit, kad nepraziopsotumėt traukinio. Važiavom į vakarus. Vagonų ratai tukseno na - mo, na - mo ...

2 metai pakely ...

Per žydinčius Kaukazo, o vėliau Ukrainos laukus atvykome į Kijevą. Kelionė truko 4 dienas. Stotyje sutikome apie 20 lietuviū, kurie ką tik buvo paleisti ir laukė traukinio vykti Lietuvon. Visi buvo aprengti naujomis buv. volkiečių aviacijos ir policijos uniformomis. Jie neatrodė ešą linksmi. Paklausus, kodėl taip nelinksmi nusiteikę, atsakė:

„Mes dar namų nepasiekėm ir nežinom ar pasiekim. Jausimės namuose tik tada, kada, i butą įėję, damis uždarysim ir užsiraikinsim“.

Toliau pasakojo, kad ir jie linksmi nusiteikę atvyko į Kijevą, tačiau iki paleidimo traukė mėnesiai, o kai kam net pusė metų. Po tokiū kalbū ir mūsų viltys greit grįžti į laisvę smarkiai sumažėjo.

Ar pasveiks stebuklingasis gydytojas?

Heidelberge, ties vila, kurioje Grōningas sustojęs, susirinkusi minia žmoniū. Staiga jū tarpe atsiranda Grōningas. Jis sustoja ties viena akla moterimi. Pradeda daryti judesius, tarytum iš jos akiū traukūtų kažkokius siūlus. Ramiu, vienodu balsu, tarytum vaiką mgydodamas, jis patylomis jai kažką kalba. Vėliau garsiau klausia: „Kaž tamsta matai?“ - „Popieriaus lapelį?“ atsako moteris. „O dabar? Ar didelis tas lapelis?“ - „Lapelis baltas, jis raudonas!“ sušunka pagaliau moteris, žiūrėdama į raudoną ligonio liudijimą. Grōningas, rūkydamas cigaretę po cigaretės, klausia toliau: „Ar tamstos vyras čia yra?“ Moteris atsako: „Taip!“ Grōningas: „Eik tamsta pas jį ir vesk jį namo!“ Moteris prieina prie minioje stovinčio vyro, jį paima už rankos.

„Griebkit lapus!“

Tada Grōningas atsisuka į minią ir sako: „Griebkit medžiū šakas!“ Visi pajunta, kad nuo medžiū lapū j juos teka jėgos srovė. Jis vėl ėmėpiasi į atskirus ligonius. Pagydomas dar vienas aklas, du luoši.“

Vestfalielis pirklys V., sunkiai sirgęs astma ir širdies muskulū nusilpimu, metė kurortinį gydymą ir nuvažiavo pas Grōningą. „Išsižiok“, pasakė jam šis. „Tamsta astma sirgai!“ Nuo tos dienos pirklys tiki, kad jis nebesergas jokia liga.“

Kai kurie vokiečių laikraščiai taip užsiemę Grōningo istorijomis, kad net praziopsojo tokius vokiečių tautai reikšmingus įvykius, kaip Vak. Vokietijos respublikos atgimimą. Jie net skelbia, kad Grōningui pasisekė išgydyti luošą apsigimusiū antį. Rašo, kad Grōningas vieną mėnesį nieko nevalgęs ir visai nemiegojęs, o vis dėlto jo svoris padidėjęs 5300 gramū Sako, kad Grōningas galīs gydyti iš tolo, visai nematydamas ligonio ir visai tiksliai atspėdamas jo ligą.

Stebakladario žvaigždė

užtekėjo šį pavasarį. Netikėtai. Nors dabar kai kurie jo šalininkai pradeda teigti, kad jis ligonius gydys jau seniai tik niekam to nesakęs.

Ligi šio pavasario Bruno Grōningo, alias Grenovskio, gyvenimas nebuves lengvas. Prieš 43 m. gimęs Danzige; paūgėjęs bandė mokytis staliaus amato; vėliau tarnavo Danzigo pašte, nešiodamas telegramas; dar vėliau dirbo uoste, lako, cukraus, šokolado fabrikuose. Hitleriui pėmus valdžią, gavo nuolatinį darbą: gamino vokiečių didybės ženklą: arą su svastika. Mobilizuotas tik 1943 m., iš rusū belaisvės grįžo 1946 m. Apsigyveno Dillenburgė. Čia vėl išbandė visus amatus: rinko skudurus, juos keitė į medžiagas, o jas mainė į maistą ir tabaką. Vėliau atstovavo vieną lako ir dažū fabriką, bandė radijo mechanikū ir laikrodininko darbus, vėl rinko sudėvėtas palapines ir jas perdirbinėjo į bures.

1947 m. kaulū džiova mirė sūnus. Jo mirtį jis labai sunkiai išgyveno. Kaimynai dažnai jį rasdavo verkiantį su sūnais fotografija rankoje.

1948 m. pabaigoje jis suorganizavo teatrėlį, kuris vėliau taip pat bankrutavo. Tuo metu jis susipažino su vienu Dillenburgo knygyninko šeima. Remontuodamas jū virtuvę, jis išgirdo, kad tūla šeiminiškės giminaitė ištinga priepuoliai: ji dažnai apalstanti. Grōningas pastebėjo: „Vienas Dillenburgo gyventojas ją galėtų išgydyti.“ - „Tai gal tamsta?“ Grōningas atsakė: „Tamsta pasake!“ Jis pasistengsiąs ligonės dvasiā priepuolio metu sugauti ir suvesti į salytį su gerosiomis dvasiomis. Jau ketvirtadienį Išel ateisianti lemiama valanda. (B.d.)

Atsiūsta paminėti

Bernardas Brazdžionis: Per pasaulį keiliauja žmogus. Rinktinė poezija. Trečioji laida. Išleido „Lux“. Stuttgart, 1949 m. 450 psl. Tiražas 3000 egz. Kaina nepažymėta.

A. Vaičiulaitis: Italijos vaizdai. Viršelio aplanką piešė dail. L. Vilimas. Išleido „Lux“. Stuttgart, 1949 m. 96 pusl. Tiražas 2000 egz.

Psalmių knyga. Vertė Dr. Juozapas Skvirėckas. Išleido „Lux“ Stuttgart, 1949 m. 224 psl.

PRANEŠIMAI

Lietuvos Laisvės Kovū Invalidiū Sąjungos Centro Valdyba Tremtyje dėl nariū emigracijos iš Europos ir Centro Valdybos trijų nariū išvykimo nutarė Sąjungos Centro Valdybą ir sąjungos buveinė perkelti į JAV, o likusiam sąjungos pirminkiniui Br. Tvarkūnui pavedama veikti savo nuožiūra.

Br. Tvarkūnas, Pirminkinas; K. Dobilas, Sekretorius.

PLATINTOJŲ DĖMESIUI Prašome skubiai gražinti visas neišplatintas maldaknyges: „BŪK MUMS MALONUS“ Leidykla „Lux“, (14a) Fellbach (Württemberg), Schwabstrasse 105/II.

IRO IESKOJIMŲ IŠTAIGOS Arolsen B. Kassel, ieskomi: Izokaitis Richardas, g. 1920. X. 3 Kluoniuose, Ragainės apskr., gyv. Dievaituose, Sakiū apskr.; paskutinė žinia iš Heselball, pr. Gravens, Danija. Judelevičaitė Morka, gim. 1920 m. Siauliuose, Judelevičaitė Joska, gim. 1908 m. Siauliuose, Judelevičienė Chai, g. 1889

m. Rušanuose, Judelevičius Kolke, g. 1912 m. Siauliuose, Judelevičius Slemo, g. 1910 m. Siauliuose, visi gyv. Siauliuose, Vilniaus g-vė 128; paskutinė žinia iš 1935 m. Kurlianskas Kazys, g. 1913. II. 3 Panevėžyje, 1944 m. spalio mėn. pasitraukęs iš Lietuvos ir atvykęs į Danzigą; spėjama, kad šiuo metu ešą kažkur Vokietijoje. Nainienė Genovaitė, gim. 1906. X. 17 Ziemeilyje ir Naivys Juozas, g. 1901. III. 7 Ziemeilyje, abu 1941. VI. 15-16 d. d. deportuoti į Sibirą. Radvilavičius Juozas, g. 1907 m., gyv. Saegen b. Breslau, vėliau Waldenburge, nuo 1945 m. kovo mėn. neturima jokiu žiniū. Skindas Jonas, g. 1903. III. 15 Kairėliuose; 1941. VI. 20 Kaune areštuotas, nuo tada neturima jokiu žiniū. Skopas Aleksandras, g. 1898. II. 28, pask. metu gyv. Allensteine, paskutinė žinia 1945 m. eausio mėn. Skopas Algirdas, g. 1928. I. 1, dirbęs Kobbelbude, Kr. Heiligenbeil (Rytprisiuose), paskutinė žinia 1944 m. lapkričio mėn. Stirbys Vincas, apie 52 m. amž., g. Tauragėje ir Stirbytė Vanda, apie 16 m. amž., g. Tauragėje, gyv. Tauragėje, 1941. VI. 14 deportuoti į Sibirą. Užupis Jonas, g. 1879, gyv. Antaniškiyje, Ploksčių v. Sakiū apskr. Zigmantas Kostas, g. 1922 m. spėjama, kad gyvena Vokietijoje; pask. žinia 1944 m. (123)

Pulgis Andriusis

neužmiršk LIETUVIO užsiprenumeruoti

ir užjūrin išvažiudamas, nes jis nenustoją aktualumu ir po mėnesio. Buv. „Lietuvos Aido“ vyr. redaktoriū Vyt. Alantam mums iš JAV rašo: „LIETUVIŲ gaunu reguliariai, nors ir labai pavėluotai. Bet nesvarbu: LIETUVIS man labiau patinka už visus amerikoniškus laikraščius. Perskaitau nuo A iki Z.“ Įvedus greitųjų keleivinių laivū susisiekimą tarp Vokietijos ir JAV, šitas pristatymo laikas sumažės iki 8-10 dienū.

Prenumeruodamas LIETUVI, padedi Vokietijoje likusiems lietuviams išlaikyti savo laikraštį!

iki 17 val. Sidnėjaus geležinkelio stotyje valo vagonus, o vėliau rašo vienos vokiečių leidyklos užsakytą knygą. Joje išdėsto paskutiniųjų metų įvykius — DP gyvenimą, emigraciją, įkurdinimą — vis DP akimis žiūrint. Pulgis nebūtų Pulgis, jei knyga nebūtų gausiai nusėta puikiais humoro deimaniūkiais. Šią knygą, gavę išimtiną teisę, netrukus pradėsime leisti ir per mūsų atkarpą, todėl.

Daug 45.000 nori gauti DP statusą

(IS IRO KONFERENCIJOS SU TAUTINIAIS RYSININKAIS)

Paskutinėje IRO konferencijoje su tautiniais rysininkais, įvykusioje rugsėjo 7 d. (pranešimą apie ją redakcija gavo tik šio mėn. 16 d., atseit, jo surašymas užtruko visą savaitę), eligibility (statuso) reikalui tarėjas Mr. F. Kentas pranešė, kad privaciai gyvenančių DP registracija š. m. rugpjūčio 31 d. buvo galutinai baigta. Iš viso DP statuso prašė 45.000 asmenų. Iš jų iki šiol DP statusą gavo 6.424 asmenys. Likusių bylų peržiūrėjimas užtruks iki vasario mėn., tačiau turima vilties, į tą darbą įtraukiant daugiau tarnautojų, peržiūrėjimą greičiau užbaigti. Kad skryninguojantieji valdininkai nepadarėtų klaidų ar kokių nelaisvinių veiksmų, daromos jų veiklos kontrolės ir, reikalingi esant, pakartotinis skryningas. Tie asmenys, kurių prašymai kontrolinių centrų (Control Centre) nebuvo patenkinti, gali skųstis aukščiau. Apeliacijoms peržiūrėti šalia Ženevos IRO apeliacinės komisijos yra dar sudaryta tarpinė instancija — Zone Review Board — Bad Kissingene, kuri galės pati išspręsti nekomplikuotus klausimus ir atitaistyti kontrolės centruose padarytas klaidas. Tokiu būdu apeliacijų skundų išsprendimo laikas žymiai sutrumpinamas.

Draudžia atkalbinėti repatriuoti

JAV zonos emigracijos skyriaus v-kas Mr. Folkas ragino DP greičiau apsispręsti dėl savo tolimosios likimo. Esančios tik trys galimybės: 1. emigruoti ten, kur konsultacijos (patariamųjų skryningo) metu siūloma, jei nėra pakankamų įrodymų, kad skryninguojamasis yra pasirodęs kur kitur išemigruoti; 2. repatriuoti į kilmės kraštus ir 3. pereiti vokiečių tikin. Mr. Folkas pabrėžė, kad IRO griebsis represijų prieš tuos, kurie atkalbinės pasiryžusius repatriuoti DP atsakyti nuo savo sumanymo.

Privaciai gyvenančių patikrinimas

Privaciai gyvenantiems DP yra išsiuntinėti laiškei su anketomis, prašant atsakyti į jų klausimus. Tuo siekiama to paties, kaip ir stovyklų gyventojų „patariamųjų skryningo“. Negrąžinė anketų bus laikomi atsaisakę nuo IRO patarnavimų emigracijai, repatriacijai, medicinos globai ir pan. Jiems

Atviras žodis

GĖDOS IR ATSAKOMYBĖS JAUSMAS

Ponas R. Vileišis, 25, Herbert st. Saltaire, Shirley, England mus smarkiai bėra:

... nustebeu, kad keturių puslapių 2 kartus į savaitę išeiną laikraštis čia Anglijoje kainuoja 5 šilingai mėnesiui, o tuo tarpu JAV tik 50 centų, kuomet anglų svaras Amerikoje kainuoja normaliai keturi doleriai. Vistik reikia nors truputį turėti gėdos ir atsakomybės jausmo! Juk 50 centų tai tik 2,6 šilingų ... Gerb. ponai, to maža! Latvių laikraštis „Latvija“ išeina taip pat 2 kartus savaitėje, bet ne po 4 puslapius, o 8. Ir ar ponai tai žinot, gal raustelėsit kiek iš gėdos už apipilėsimą, jis kainuoja 3 šilingai. Atrodo, kad „Lietuvis“ ir „Latvija“ gauna popierių ir kitas išlaidas iš tu pat šaltinių ...

Nejaugi, ponai, jums tik terūpi savo kišenę, iškraustant kitų, nes gerai žinot, kad mes Anglijoje turime dirbti tokius darbus, iš kurių vos gali pragyventi?! ... Jei nesigėdinant, duokit atsakymą!

Red. atsakymas: Kad ir smarkiai drovėdamiesi, turime vis dėlto prisipažinti, kad iš gėdos neparaudome. Mat, doleriu galima laisvai disponuoti, o svarus iš Anglijos išvesti uždrausta. Vienintelis būdas legaliai juos iš Anglijos išvesti yra siųsti pašto kuponus. Už 5 sh. galima gauti 10 pašto kuponų, už kuriuos čia gauname pašto ženklų už 3 DM. Laisvoje rinkoje už svarą buvo galima gauti ne 4 dolerius, kaip Tamstai rašai, bet tik 2,5—3 dol., atseit, už 5 sh. galima gauti nedaugiau 60—70 amerikinių centų. Kad mūsų kalkuliacija buvo teisinga, įrodo ir oficialus svaro nuvertinimas iki 2,8 dol.

Tenka pastebėti, kad Anglijoje esą mūsų skaitytojai „Lietuvį“ gauna po kelių dienų du kartus į savaitę, o Amerikoje esą po 4 savaitių, be to, jiems siunčiami du numeriai kartu, kas sumažina pašto ir ekspedicijos išlaidas.

Turime pabrėžti, kad mums niekas jokių išlaidų nepadengia. Iš IRO gauname tik popierių. Jei laikraščių leidėjai kišenės būtų išipūtusios pripilėtais pinigais, dar ir šiandien Vokietijoje būtų eję bent 3 laikraščiai! Latvių Vokietijoje gyvena kelis sykius daugiau negu lietuviai, todėl jų laikraštis gali turėti didesnį tiražą, o juo didesnis tiražas — tuo mažesnė ir kaina.

GEROS KLOTIES

Solistas Ipolitas Nauragis mums rašo iš Oldenburgo: „Buvau nuolatinis „Mūsų Kelio“, „Minties“ ir dabar „Lietuvio“ skaitytojas. Šiomis dienomis išvykdamas į pereinamąją stovyklą keltis per Okeaną į JAV, noriu pareikšti už Tamstų laikraščius, kurie man suteikė tiek daug paguodos, širdingą padėką ir palinkėti laimės tolimesniame sunkiame darbe.“

paliekama tik politinė ir teisinė globa, jei, žinoma, jie liks Vokietijoje.

Švietimo reikalai

Konferencijai pirmininkavęs švietimo tarėjas Mr. Holiday pareiškė, kad IRO gali amerikiečių zonos DP mokykloms fotokopiju būdu perspausdinti reikalingiausius vadovėlius. (Mūsų LTB CK tokių vadovėlių pavyzdžius IRO švietimo skyriui jau pristatė).

Toliau buvo pranešta, kad IRO negali atsisvegti patariamųjų skryningo metu į studentų būklę. Jie bus traktuojami taip pat, kaip ir kiti DP. Aasisakę emigruoti arba norį toliau studijuoti turės įsijungti į vokiečių tikin.

Taip pat ir DP komisija atsisako atidėti išvykimą į JAV tiems studentams, kurie jau gavo EC (emigracinės bylos) numerius, nors jie jau ir būtų prie pat studijų galo.

Pasiliekančių globos reikalai

Globos ir aprūpinimo skyriaus v-ko pad. Mr. Braudė rysininkams pristatė tarptautinio civilinių gyventojų pagalbos komiteto (Centre d'entraide) Ženevoje atstovą Vokietijai Mr. Kraeherį, kuris reziduoja Vlotho a. d. Weser, Burgstr. 31 arba Wiesbaden, Landeshausstr. 34.

Centre d'entraide anksčiau buvo Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus padalinys, o dabar savaranki globos organizacija. Ateinančiais metais kartu su IRO savo veiklą nutrauks ir tikybinės šalpos agentūros NCWC, ChWS ir pan. Tada visa šalpa iš užsienio galės eiti tik per tą organizaciją. Vokiečių

BALF-o pranešimas emigracijos reikalu

1. Church World Service šiuo metu yra gavusi 18.000 nevardinių garantijų, kurias dalinis stačiatikiams ir protestantams DP (liuteronai ir šį skaičių neįeina), arba tiems, kurių bent vienas šeimos narys yra to tikėjimo. BALF-as ragina visus lietuvius DP, jeinančius į minėtą kategoriją ir norinčius vykti į JAV-bes, bet neturinčius reikalingų garantijų, kad jie užsiregistruotų atitinkamam CWS skyriuje nevardinei sutarčiai gauti. Jei kas norėtų šiuo reikalu BALF-o tarpininkavimo, tai prašomas kreiptis tiesioginiai į BALF-ą ir šis prisius reikalingas užpildyti anketas.

2. DP Komisijos Frankfurte posėdžio nutarimu visos emigracinės bylos, kurių kvotos Nr. Nr. mažesnės už 40.000, turėjo būti š. m. rugpjūčio m. pabaigoje grąžintos į Frankfurtą, jei iki to laiko dėl pačių tremtinių kaltės nebuvo pradėta dokumentacija; visos gi kitos bylos (t. y. jau esančios eigoje) turinčios numerius mažesnius už 40.000 turi būti tęsiamos ir greitu laiku užbaigtos. Jei kurių nors jeinančių į šį skaičių lietuvių bylų dėl nesusipratimų būtų uždarytos, tai prašome kreiptis į savo IRO emigracinius skyrius ar BALF-o įstaigą, kuri darys žygių bylų procesą atnaujinti.

3. Tremtiniams suteiktų garantijų skai-

Specialistų emigracija

IRO nori padėti tiems specialistams, kurie iki šiol neturėjo progos išemigruoti. Nepaisant priimančių valstybių dabartinės emigracinės politikos, siekiančios priimti daugiausiai tik fizinius darbininkus, IRO nori surinkti duomenis, kad juos paskelbus visais galimais darbdaviais.

Pabėgėliai, turintieji DP statusą ir gyvenantys 6. bei 7. arėjų ribose ir turį akademinių išsilavinimą prašomi toliau pasiekti savo gyvenimo aprašymą anglų kalba su dviem nuorašais bei 3 pasines fotografijas „Specialist Officer“ c/o IRO Area 6 Hqs Gauting arba c/o IRO Area 7, München, Ingolstädter Strasse 193 (pagal siuntėjo gyvenamąją vietą). Vietoje gyvenimo aprašymo galima siųsti ir iš tautinių komitetų gautas Specialist Registration Form anketas.

Pristatytos žinios turi būti visai tikslios, taip pat reikia nurodyti ir tikybą bei kraštus į kuriuos norima išvažiuoti, nes vietų pasiūlymai ateina iš įvairių kraštų ir tikybinųjų organizacijų.

Kartu pabėgėliams specialistams siūloma įsteigti profesines sąjungas, kurios galėtų paremti IRO pastangas sudaryti emigracines galimybes.

Tenka pastebėti, kad, nepaisant visų pastangų, iš užsienio ateina labai maža specialistų paieškų, ir akademikams sunku išemigruoti, todėl visi DP neturėtų delsti ir laukti geresnių progų, bet pasinaudoti turimomis masinės ar individualinės emigracijos galimybėmis.

Ellen A. Munro,
IRO, Ind. Migr. Sect. Munich.

Rugsėjo 8-toji Clevelande

Sekmadienį, rugsėjo 11 d. Clevelande lietuviai suruošė rugsėjo 8 d. minėjimą. Erdvi Clevelande lietuvių salė buvo pilna žmonių. Apie tos dienos istorinę reikšmę kalbėjo prieš mėnesį atvykęs generolas Nagius. Minėjime dalyvavo ir Clevelande lietuvių choras, vedamas muziko Al. Mikulskio. Tame chore dalyvauja ir čia atvykę Ciurlionio ansamblio dalyviai. Choras pasirodė labai gražiai. Entuziazmo sukelė ir čiurlionių atlikti liaudies šokiai.

šalpos organizacijos, kaip „Caritas“, Evangelische Mission, Arbeiterwohlfahrt ir kt. sudarys savo komitetą (šiuo metu toks komitetas jau veikia Stuttgarte), kuris skirstys iš užsienio gautas dovanas. Numatoma, kad tik tam komitetui priklausiančios organizacijos galės įsivežti iš užsienio be maito įvairias gėrybes. Dėlto Mr. Kraeheris pasiūlė ir tautinėms organizacijoms įstoti į tą komitetą. Tremtinių atstovai pasisakė prieš tą pasiūlymą, reikalaudami, kad tremtinių šalpa vyktų tarptautinėje priežiūroje. Mr. Kraeheris prašė tremtinių tautinės šalpos organizacijos užmegsti ryšį su Centre d'entraide, GENEVE, Rue Charles Bonnet 6.

Individuali ir specialistų emigracija

Individualinės emigracijos v-kė Miss Bertha Hohermuth pranešė apie specialistų emigracijos galimybes į užjūrius. (Jos įstaiga yra Frankfurt/M., Hansa-Allee 17.) Jos uždavinys rūpintis tokiomis asmenimis, kurie dėl amžiaus, profesijos ar fizinių savybių negali pasinaudoti masine emigracija. Rūpinamasi iširti visas galimybes tų kategorijų asmenims emigruoti. Tam tikslui IRO turi gauti visas reikalingas žinias ir apie tokius asmenis (žiūr. tos įstaigos skelbimą).

LTB CK rysininkui prie zonos vyr. būstinės Bad Kissingen, dipl. inž. J. Vėgaliui išvykstant į JAV, jo pareigos pavestos mok. Aleksandriui Ribskiuvi, kuris šioje konferencijoje senjo rysininko ir buvo pristatytas. Kita IRO konferencija įvyks spalio 5 d. Joje žadama suteikti daugiau informacijų apie pasiliekančiųjų globą.

čius jau artėja prie 200.000 kontingento ir todėl visi, kurie turi galimumo gauti garantijas, turėtų paraginti savo numatytus garantijų davėjus JAV-bese, kad šie tas garantijas galimai greičiau suteiktų. Taip pat visi lietuvių tremtiniai, išvykstantieji šiuo ar artimiausiu laiku į JAV-bes, turėtų kartu paimiti su savim likusiųjų Vokietijoje norinčių išvykti į JAV-bes lietuvių reikalingas garantijas gauti asmens žinias, jas nuvežti į JAV-bes ir ten pasistengti asmeniškai garantijas duoti arba bent pasistengti Amerikos lietuvių ar kitų amerikiečių tarpe surasti bent vieną žmogų, sutinkantį garantiją ar net kelias garantijas suteikti. Tuo būdu garantijų sudarymo eiga bus paspartinta, nes pagal vėliau išduotas garantijas galimybė pakliūti į JAV-bes yra žymiai mažesnė.

4. Šiuo metu BALF-o centras JAV-bese organizuoja naują akciją ir kiekvieno išvykstančio į JAV-bes lietuvių tremtinio uždavinys yra aktyviai prie tos akcijos prisidėti. Tas aktyvumas ir gali būti pareikštas šio pranešimo 3 punkte nurodytu būdu. Asmeniškai iniciatyvos dėka jau dabar yra pavykę daug kam iš išvykusiųjų tremtinių parūpinti net po keliolika sutarčių.

Nepamirškime, kad kiekvieno išvykstančio yra tautinė pareiga pasirūpinti, kad pasiliekančiai gautų reikalingas garantijas. Kiekvienas, nepaisydamas įsikūrimo sunkumu, turi rasti energijos ir laiko sudaryti bent vieną darbo ir būto garantiją pasiliekančioms Vokietijoje.

Tenelieka nė vieno tremtinio Vokietijoje, kuris norėdamas išvykti į JAV-bes, to negalėtų įvykdyti vien tik dėl tos priežasties, kad jis neturėdamas ten artimų giminių, negali išsiryti reikalaujamos emigracijai sutarties. BALF-as

Kaip gyvena amerikiečiai darbininkai

(Atkelta iš 3 psl.)

Dauguma kolektyvinių sutarčių Jungtinėse Valstybėse liečia ne paskiras pramonės šakas, bet paskiras įmones. Todėl derybės dažniausiai vedamos ne profesinės sąjungos vadovybės, bet atitinkamos sąjungos vietinių skyrių, kurie po to ir pačią sutartį pasirašo.

Federacijos pagrindu veikiančios prof. sąjungos (daugiausia išeinančios iš nacionalinių rėmų) sudario Jungtinėse Valstybėse prof. sąjungų sąjūdžio branduolį. Kai kuriais atžvilgiais jos yra nepaprastai galingos korporacijos su didžiuliais finansiniais ištekliais, dažniausiai gerai disciplinuotais nariais ir veiklia vadovybe. Tokie „internacionalai“ gaivališkai gina savo suverenumą ir neišizada savo teisės į laisvą organizaciją ir laisvą kovą. Jos siekia išsaugoti savo visiška nepriklausomybę ne tik prieš darbdavį ar pramonės šaką, kurioje dirba jų nariai, bet ir prieš kitus „internacionalus“, didžiusias prof. organizacijas ir net vyriausybę. Stiprus individualizmo troškimas, kurį galime pastebėti visame Jungt. Valstybių profesiniame gyvenime, turi įtakos ir profesionaliam sąjūdžiui.

Šiandien sunku bebūtų įsivaizduoti viešasis gyvenimas Jungtinėse Valstybėse be profesinai gerai susiorganizavusių darbininkijos. Taip pvz. statybos amatuose, anglies kasyklose, aprangos ir stiklo pramonėje, pieno fabrikuose, geležink. kase, laivininkystės ir transporto įmonėse beveik 100% dirbančiųjų priklauso savo prof. sąjungoms. Silpniausia vieta šioje

„Kai kapitonas apleidžia laivus“

Ir aušros, ir aušros nesulauksiu
Šituos aklo likimo namuos

B. Brazdžionis

Mes gauname daug graudžių laiškų. Iš sanatorių, iš ligoninių, iš vadinamojo, IRO terminologija kalbant, „kietojo branduolio“. Iš pasiliekančiųjų. Viename tokiame laiške rašoma:

Tie, kurie prieš metus kitus paliko tremtinių stovyklas, šiandien jų nepažintų; taip viskas čia pasikeitė. Nutilo chorai, giesmės, pailso šokėjai, baigėsi kursai, likvidavosi organizacijos. Užsidarė kai kurių komitetų durys ir tremtiniai kai kur neturi ir to, ką supratome „valsčiaus viršaičio“ terminu.

Vis dažniau sutiksi per rajoną su lazdele ar be jos kryptojantį invalidą, pamatysi kitoki ligonį. Vėdai vis daugiau nutysta ir naujos gilios raukšlės vagoja veidus:

Ką darys su mumis, kai išsirsins visus sveikuosius? Su didžiausiu susidomėjimu vartoma negausi tremties spauda ir retkarčiais pasirodantis Amerikos lietuvių laikraščius. Ir čia maža paguodos. Amerikiečiai, susirūpinę naujai atvykusių įkurdinimu, užmiršo tuos, kurie daugiausiai pagalbos reikalingi... Vaikštinėjama pustuščiais IRO koridoriais, kur ant kiekvienos sienos kabo plakatai:

Emigration, Repatriation, Deutschland.

Girdi, esą trys vartai pro kuriois turi lįsti kiekvienas dar kiek gyvas tremtinis. Tik Maskva dar domisi, tik ji viena pas save kviečia: grįžkite namo, nevažiuokite į kategorinius darbus JAV, Australijoje... amerikiečiai pardavė jus ir pan.

Normalu, kad tokiomis atvejais dairomasi kaltininkų ir su kartėliu konstatuojama:

Ar planingai ar neplaningai organizavome emigraciją, bet sprukome visi, kur tik galėjome, ir kad tik pirmieji! Be ne pirmieji pusiau skęstantį laivą apleidę kapitonas, po jų išlipo laivo karininkai ir baigia išlipti igulos žmonės, stipresnieji keleiviai. Lieka tik moterys, vaikai, seneliai... Pradingo tie Aenejai, kurie Troją sugriovus didžiausio sąmyšio metu metė viską, kad tik su savim išsigaudymu sergantį tėvą, penatus. Taip atrodo žiūrint iš sanatorijos. Iš pasiliekančiųjų taško. Ir tokių laiškų gausėja. Daugiau ar mažiau linksmi reportažai iš užjūrių juos tik paryškina.

Na, skęstančiam laivui kapitoną sunku surasti. Jų netruks, kai susilauksime aušros, bet kol saulė patekės... Aišku, mes turime neužmiršti, kad mūsų jėgos silpnos, galimybės ribotos. Tačiau ir nepagydomi ligoniai yra gudžiami iki paskutinės valandos. Jie neišmetami mirti už ligoninės durų. Paprasčiausias žmoniškumas reikalauja, jei jau negalima padėti, bet pareikšti užuojautą. Ir kaip tik to pasiliekančiai daugiausiai pasigenda. Juk jie ir toliau badu nemirs, jie toliau kiek galės kovos už savo būvį, bet sėkmingesnei kovai jie turi jausti bent laimingesnių simpatijas. Juk iki šiol dar neteko girdėti, kad kokia nors institucija būtų susirūpinusi pasiliekančiųjų likimu, kad tuo reikalu būtų buvęs suauktas koks pasitarimas, kad būtų ruošiamasi praveisti pagalbos suteikimo akciją. Būtų jau pats laikas tiems, kurie jaučiasi esą kapitonų vietose tarti bent paguodos žodį, bent pažadėti, kad jie padarys viską, kas tik padaryti galima. Tai sutvirtintų tautinio solidarumo jausmą. Išgelbėtų tautai keletą šimtų ar pagaliau keliasdešimt žmonių. Dėl skaičiaus juk neverta ginčytis, negalime pralaimėti nė vieno lietuviu. Visi jie mums reikalingi. Ir jei jausimės solidarūs, jausimės daug laimingesni. Ir visi ir išvažiuojantieji pasiliekančiai. K. Z.

Negalėdamas išemigruoti - nusižudė

Visų tautybių tremtinių labai sujaudino vieno latvių mokytojo tragedija, apie kurią „Latvija“ pateikia šių žinių:

Latvių stovykloje Augsburg-Heunstettene gyveno Edvardas Bištevins, 79 metų amžiaus. Jau senokai jis galvojo drauge su savo vaikais išemigruoti į JAV ir visą laiką laukė darbo buto garantijų, kurios jiems buvo pažadėtos ir vis dar neatėjo. Tuo tarpu užėjo patikrinamasis IRO skryningas. Emigracinė komisija buvo aštri ir net drakoniška; ji pareikalavo, kad senelį Bištevinsą globotantieji artimieji, kaip darbingi, važiuotų į Australiją arba Venecuelą, o senas ir aklas tėvas galys likti Vokietijoje... Tai išgirdęs B. darėsi kasdien vis liūdesnis. Pagaliau šeimos pasitarime buvo nutarta, kad jo dukletė Ona su savo 8 metų berniuku (jos vyras

išvežtas į Sibirą) bei kuriomis aplinkybėmis pasilikęs Vokietijoje vien tik tam, kad aklas tėvas nepalikyt be globos. Kiti šeimos nariai nutarė išemigruoti.

Po IRO apklausinėjimo Bištevins suprato, kad jo emigracija praktiškai neįvyks. Kadangi jis nenorėjo savo dukteriai būti priežastimi jos likimo Vokietijoje, po vienos nemigo nakties nutarė pasituošti tragiškam žingsniui — savo jėgomis išemigruoti į geresnį pasaulį... Anksti ryta, kai nieks nematė, jis išėjo iš savo kambario stovykloje, užkopė ant pastogės. Čia jis vėliau ir buvo rastas negyvas.

Edvardas Bištevins buvo gimęs 1870 m. Skibes apskrityje, Latvijoje. Baigęs filologijos mokslus Maskvos universitete, mokytojavu Pernoos gimnazijoje. Latvijai tapus nepriklausoma, buvo paskirtas Mintaujos gimnaz. mokytoju.

Latvių Centrinis Komitetas apie tragišką šio latvių veikėjo mirtį pranešė užsienio spaudai ir organizacijoms pabrėždamas, kad senas latvių kultūros darbininkas pasidarė sau galą tik dėlto, kad mūsų šimtmetyje vyksta toki baisūs dalykai, kai senas aklas tėvas, kad ir savo šeimos narių globojamas ir išlaikomas, negali išemigruoti vien dėlto, kad jis yra nedarbingas. (pl)

Jaunių DP lengv. atl.

pirmenybės

Rugsėjo 24 d. Munchene įvyks amerikiečių zonos jaunių DP lengvosios atletikos pirmenybės. Jas rengia YMCA/YWCA zonos vyriausios vadovybė. Programa numatoma:

berniukams: 100 m, 1000 m, į tolį aukštį, rutulys, diskas, 4x100; mergaitėms: 60 m, į tolį, į aukštį, rutulys, diskas, 4x60. Kiekvienai tautybei leidžiama išstatyti po 2 dalyvius kiekvienoje konkurencijoje. Dalyvių gimimo datos riba: 1931. I. Lietuvių rinktinės sudarymu rūpinasi lietuvių YMCAos zonis komitetas. Dalyviams, vykstantiems į varžybas, bus pasiūsti nemokami bilietai.

Mūsų rinktinę sudaryta iš „Dariaus ir Girėno“ sambūrio narių. Dėl emigracijos sportininkų elėms labai pralėtėjus, rinktinės sudarymas vyksta gana sunkiai. Mergaičių komanda numatyta iš šių kandidatų: E. Sikšniūtė, N. Sikšniūtė, A. Radikaitė, A. Milašaitė, Berniukai: J. Bagdonas, K. Danilevičius, A. Liutkevičius, J. Oleka, A. Mickevičius, L. Baltrušaitis. Smulkesnių informacijų teirautis šiuo adresu: A. Cenfeldas, (13b) Rosenheim (Inn), Lit. Lager, Pichlmayrstr. 21a.